

Nieuwe EU-strategie: ambitieuze aanpak schadelijke chemische stoffen

Op 14 oktober publiceerde de Europese Commissie de Strategie voor duurzame chemische stoffen, als onderdeel van de Europese Green Deal. Deze strategie vormt een belangrijke stap richting de 'zero pollution ambition' van de Europese Unie. Wat heeft deze strategie nog meer voor ogen? En wat vond het Europees Parlement van de eerdere strategie van de Commissie voor geneesmiddelen in het milieu?

Wat vindt Vewin van de Strategie voor duurzame chemische stoffen?
Zoals het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in de Nationale analyse waterkwaliteit (2020) al vaststelde, zorgen industriële verontreinigingen, bestrijdingsmiddelen en (andere) opkomende stoffen voor toenemende druk op de kwaliteit van onze bronnen van drinkwater zoals de Rijn en de Maas. Omdat het effectief terugdringen van verontreinigingen veelal een Europese aanpak vraagt, pleit Vewin voor een ambitieuze invulling en ziet de volgende prioriteiten:

- Brede steun voor de EU-ambitie om vervuiling van het milieu door chemische stoffen tot nul terug te brengen, dit brengt het halen van KRW-doelen dichterbij.
- Ervoor zorgen dat de strategie zich richt op de hele keten van chemische stoffen, van productie en gebruik tot veilige en duurzame afvalverwerking.
- Het voorzorgsprincipe en het principe 'de vervuiler betaalt' moeten leidend zijn. Voorkom verontreiniging aan de voorkant via bronbeleid, duurzame ontwikkeling ('safe-by-design') en toelatingsbeleid. Extra zuivering bij drinkwaterproductie moet gezien worden als laatste optie.
- Stel een sluitende boekhouding verplicht voor emissies en afvalstromen van schadelijke stoffen.
- Focus op probleemstoffen voor drinkwater (PMT-stoffen), door deze via ECHA in REACH te classificeren als zeer zorgwekkende stoffen met verregaande lozingsrestricties.
- Verbied niet-essentieel gebruik van PFAS-stoffen.
- Spoor de industrie aan positieve lijsten op te stellen van stoffen die veilig zijn in gebruik.

De Commissie ziet de strategie voor chemische stoffen als onderdeel van de bredere Green Deal-agenda. Ze wijst daarbij op de samenhang met andere initiatieven zoals de 'Van boer tot bord strategie' en de Geneesmiddelenstrategie. De strategie voor chemische stoffen loopt vooruit op het Zero Pollution Action Plan dat in 2021 volgt. Eurocommissaris voor Milieu Virginijus Sinkevičius gaf in de EP-milieuc commissie aan dat onder de nieuwe strategie de meest schadelijke stoffen, zoals PFAS, moeten worden uitgefaseerd, tenzij ze essentieel zijn voor de samenleving. Wat deze essentiële toepassingen precies zijn, moet nog worden vastgesteld, maar de Commissie toont met dit voorstel duidelijk ambitie.

Concrete maatregelen

Deze maatregelen stelt de Commissie concreet voor in deze strategie:

- Verbieden van PFAS-stoffen, behalve voor essentiële toepassingen.
- Herzien van de EU-regelgeving voor chemische stoffen (REACH) om PMT-stoffen (persistente, mobiele en toxische stoffen) te classificeren als zeer zorgwekkende stoffen (in artikel 57 van de REACH-verordening).

- Herzien van de Richtlijn Industriële Emissies om veiliger gebruik van chemische stoffen te promoten en emissies van PFAS aan te pakken en te rapporteren.
- Prioriteit geven aan het versneld aanpakken van schadelijke stoffen zoals kankerverwekkende, hormoonverstorende, bioaccumulerende of zeer persistente en zeer mobiele stoffen.
- Introduceren van combinatie-effecten van chemische stoffen in waterwetgeving zoals de Richtlijn Prioritaire Stoffen en de Grondwaterrichtlijn, en onderzoeken hoe combinatie-effecten kunnen worden geïntroduceerd binnen REACH.
- Toevoegen van PFAS aan de Richtlijn Prioritaire Stoffen en de Grondwaterrichtlijn.
- Voorstellen om de goedkeuringsprocedure van REACH te herzien.
- Realiseren van meer transparantie over chemische stoffen, onder andere een EU repository met grenswaarden voor volksgezondheid en milieu.
- Beoordelen en toelaten van chemische stoffen via een groepsaanpak (one substance – one assessment).

Onderzoek en ontwikkeling

Verder wil de Commissie het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van oplossingen voor het opruimen van vervuilde bodem en water. Ook wil de Commissie dat nieuwe stoffen veilig en duurzaam worden ontworpen en dat ze passen binnen de circulaire economie. Hiervoor worden criteria opgesteld. Verder streeft ze ernaar dat de EU-wetgeving voor chemische stoffen volledig wordt nageleefd, met 'zero tolerance' voor niet-naleving.

Concrete wetsvoorstellen moeten de strategie opvolgen, onder andere een herzieningsvoorstel van de REACH-verordening, een herzieningsvoorstel van de Richtlijn Industriële Emissies, herziening van de lijst met prioritair stoffen, de Grondwaterrichtlijn bijlagen, en bijkomende uitvoeringshandelingen. Dit zal de komende jaren plaatsvinden.

Lidstaten en parlement enthousiast

Een groep lidstaten waaronder Nederland, Zweden, Frankrijk en Oostenrijk verwelkomen de ambitie in de strategie al tijdens de Milieuraad van oktober. Zij hadden de Commissie in het verleden vaker opgeroepen om meer te doen om volksgezondheid en milieu beter te beschermen tegen zeer schadelijke chemische stoffen. Ook het Europees Parlement heeft enthousiast gereageerd. Maar de samenwerking in wetgeving en de implementatie daarvan zullen uiteindelijk uitwijzen hoever de ambitie van de Commissie heeft bereikt.

Medicijnresten in het milieu

De Commissie neemt de impact van de productie en het gebruik van geneesmiddelen op het milieu, en drinkwaterbronnen in het bijzonder, mee in de nieuwe Geneesmiddelenstrategie die eind november is gepubliceerd. De Commissie publiceerde tegelijk met deze nieuwe strategie een voortgangsrapportage over de acties die zijn genomen om de Strategische Aanpak van Geneesmiddelen in het Milieu van 2019 uit te voeren. Het Europees Parlement (EP) heeft in dat kader op 17 september 2020 in een breedgedragen resolutie een betere aanpak medicijnresten in waterwetgeving geëist. Het EP vindt de acties van de Commissie tot op heden niet voldoende en vraagt om effectieve maatregelen.

De EP-resolutie haalt Nederland aan als een van de voorbeeldlanden, met de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water. De impact van medicijnresten op water moet volgens het EP worden meegenomen in de EU-waterwetgeving. De Kaderrichtlijn Water en dochterrichtlijnen zoals de prioritair stoffenrichtlijn zijn recent geëvalueerd. De Commissie beraadt zich momenteel op vervolgstappen. Het EP roept de Commissie op geneesmiddelen die zeer risicovol zijn voor het milieu, op te nemen in de lijst van prioritair stoffen. De herziening van de Richtlijn stedelijk afvalwater is recentelijk van start gegaan. In dat kader bestudeert de Commissie al opties om opkomende stoffen, zoals medicijnresten, aan te pakken.

Het EP vraagt daarnaast onder andere om:

- aandacht voor de specifieke impact van medicijnresten op drinkwaterbronnen;
- speciale focus op hotspots van emissies van geneesmiddelenresten, zoals rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) en extra fondsen voor nieuwe technologieën voor het opsporen en geavanceerd zuiveren van medicijnresten;
- de milieu-impact van nieuwe geneesmiddelen mee te nemen in risico/batenanalyses, en daarbij ook te kijken naar hun afbraakproducten en metabolieten.
- inrichten van een centrale database voor de resultaten van milieurisico-analyses. Milieu-informatie over bijvoorbeeld de impact op waterkwaliteit, het gedrag van stoffen in het milieu, afbreekbaarheid en zogenoemde cocktail-effecten drinkwaterbedrijven en waterbeheerders is immers essentieel.